

МАУП

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ
ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО**

Кафедра: адміністративного, фінансового та банківського права

ОДЕСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра правових дисциплін

Затверджую:

Директор навчального підрозділу

(Підпис)

О. Ф. Каракасіди

(П.І.Б.)

“01”09.2020 р.

Схвалено на засіданні кафедри правових
дисциплін

Протокол № 1 від 31.08.2020 р.

Завідувач кафедри:

 (назва кафедри)

В. М. Пьхов(П. І. Б.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВИБОРЧЕ ПРАВО»

Статус дисципліни: **вибіркова дисципліна професійної підготовки**

Освітньо-професійна програма: **Право**

Для напрямку: **08 «Право»**

Спеціальність: **081 «Право»**

Спеціалізація: -

Форма навчання: **денна; заочна Курс: 2 (магістр); Семестр 3**

Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин **5/150** за навчальним планом від
25.09.2019 р.

Денна:

Заочна:

- лекції (Л) 34	8
- семінарські заняття (СЗ) 16	4
- практичні заняття (ПЗ)	
- індивідуально-консультативна робота (ІКР)	
- самостійна робота студентів (СРС) 100	138

Робоча програма навчальної дисципліни складена на основі програми навчальної дисципліни «Виборче право» (перезатверджена на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та банківського права, протокол № 2 від 25 вересня 2019 року). Розробник навчальної робочої програми навчальної дисципліни: К.В. Муравйов. Затв. на засіданні кафедри правових дисциплін – пр. № 1 від 31.08.2020 р.

Укладач робочої програми – к.і.н., доцент, професор кафедри
Домбровський О. І.

Одеса–2020 р.

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є: засвоєння студентами комплексу цілісних фахових знань щодо теоретичних та практичних аспектів виборчого права, створення необхідних передумов для вивчення та дослідження теорії та практики виборчого права, на основі конкретно-предметного матеріалу сприяння виробленню навиків аналітичного мислення у аспірантів з метою підвищення правової обізнаності та практичної підготовки магістрів при дослідженні проблемних питань чинного законодавства та практики його застосування, а також пошуку оптимальних шляхів їх вирішення. Вибіркова дисципліна ОПП Право другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Завданнями навчальної дисципліни «Виборче право» є:

поглиблене вивчення проблем у сфері виборчого права; аналіз джерел виборчого права; монографічної та наукової літератури, вирішення аналітичних завдань відповідно до програми курсу;

модернізація навичок генерування нових креативних ідей задля формування якісно нових пропозицій щодо вдосконалення виборчого законодавства України;

удосконалення навичок правового обґрунтування власних дослідницьких позицій у сфері виборчого права, а також готовність здійснювати презентацію таких матеріалів;

сприяння виробленню у здобувачів навичок та умінь кваліфікованого відображення результатів наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз;

формування в магістрів цілісного спектру компетентностей в аспекті уміння працювати у міжнародному науковому просторі, здатності створення та управління міжнародними проектами;

уміння застосовувати набуті знання у сфері виборчого права у практичній діяльності;

започаткування та проведення комплексних досліджень в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань у галузі державного будівництва.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є дослідження проблем виборчих систем і виборів, виборчої інженерії, питань формування органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні.

Компетентності та програмні результати навчання:

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях. ЗК 3. Уміння планувати і організовувати свою професійну діяльність. ЗК 4. Знання і розуміння предмета та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, добре володіти правничою термінологією. ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово, у тому числі у професійній сфері. ЗК 7. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, оцінка її достовірності, використання сучасних інформаційних технологій і баз даних. ЗК 8. Здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх
-------------------------------------	---

	<p>обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки.</p> <p>ЗК 11. Вміння працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати у команді колег за фахом.</p> <p>ЗК 12. Здатність приймати неупереджені і мотивовані рішення, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб, примирювати сторони з протилежними інтересами.</p> <p>ЗК 13. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</p>	<p>СК 8. Знання засад і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК 9. Навички реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p> <p>СК 10. Уміння застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій.</p> <p>СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.</p> <p>СК 13. Здатність застосовувати юридичну аргументацію.</p> <p>СК 14. Здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати способи їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності.</p> <p>СК 15. Навички логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p> <p>СК 16. Навички консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p> <p>СК 18. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності</p>

Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни повинно базуватись на знаннях, отриманих студентами під час опанування ними фундаментальних положень навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Конституційне право України», «Державне управління та місцеве самоврядування» та «Державне конституційне право зарубіжних країн» освітньої програми бакалаврату.

III. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньо-наукової програми «Право», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

знати:

- сутність та зміст основних понять та категорій конституційного права, конституційного процесу, муніципального права;
- законодавчі та нормативно-правові засади організації виборчого процесу, вміння їх

аналізувати та пояснювати;

- поняття та класифікацію виборчих систем;
- концептуальні засади реформування та основні напрямки вдосконалення виборчого права в Україні;
- навички ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу в судах та інших органах державної влади;
- основні види порушень виборчого права в Україні та форми його захисту;

вміти:

- формулювати наукову проблему та робочі гіпотези, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань у сфері виборчого права;
- вільно та швидко орієнтуватися у розгалуженій системі джерел виборчого права України;
- застосовувати чинне виборче законодавство під час вирішення практичних завдань, виходячи також і з його сучасного теоретичного обґрунтування;
- робити аналітичні прогнози в аспекті розвитку виборчого законодавства України та зарубіжних держав;
- взаємодіяти з науковою спільнотою та громадськістю з питань теоретико-методологічних засад та конституційно-правового забезпечення виборчої інженерії в Україні;
- формулювати та обґрунтовувати юридичні висновки, пропозиції та рекомендації з проблематики виборчого права;
- самостійно організувати та проводити комплексні дослідження, а також використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при проведенні магістерських досліджень в даній сфері;
- здійснювати експертизу та тлумачення законодавчих текстів, судових рішень та нормативно-правових актів, які регулюють питання виборчого права;
- вести діалог та аргументувати власну позицію на предмет актуальних питань виборчого права під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу в судах та інших органах;
- розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинної нормативно-правової бази через призму ефективності та актуальності діючих нормативно-правових актів, за допомогою методів системного аналізу та системної методології (відповідно до офіційно-ділового стилю документів та стандартів техніки юридичного письма);
- відображати результати наукових (магістерських) досліджень у наукових статтях стосовно проблемних (дискусійних) питань виборчого права.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної

дисципліни та обрховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий іспит.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Семестр 4				Форма контролю
		Модуль 1		Модуль 2		
		Кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	
Відвідування лекцій	1	5	5	4	4	Екзамен
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3	
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-	
Робота на семінарському занятті	14	2	28	3	42	
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-	
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-	
Виконання завдань для самостійної роботи	12	-	12	-	12	
Виконання модульної роботи	15	-	15	-	15	
Виконання ІНДЗ	30	-	30	-	30	
Разом	-		92	-	106	
Максимальна кількість балів:		198				
198:100=1, 98 Студент набрав X балів; Розрахунок: 1,98 = загальна кількість балів						100

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка(у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	2
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	2
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Internet), критична та незалежна оцінка	10

	різноманітних точок зору, позицій, аргументів	
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	2
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	2
6	Якість оформлення роботи	2
	Разом	20

V. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентами результатів вивчення дисципліни «Міграційне право» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова контрольна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- дві модульні роботи;
- іспит.

VI. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Курс 2 Семестр 3 Обсяг в кредитах ЄКТС/Всього годин 5/ 150 Назва теми	Кількість годин, з них:						Примітка
		Лекції(Л)	Семінарські заняття (СЗ)	Практичні, лабораторні заняття (ПЗ,	Інд-конс. роб.(ІКР)	Сам. роб. студ. (СРС)	Форма контролю	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні положення виборчого права								
1.	Вступ до виборчого права України	2	2			10	У, ПК, Т, СР	
2.	Джерела виборчого права України	4				10	У, ПК, Т, СР	
3.	Суб'єкти виборчого права України	4	4			10	У, ПК, Т, СР	
4.	Конституційно-правові засади проведення виборів в Україні	4				10	У, ПК, Т, СР	
5.	Принципи виборчого права України	4				12	У, ПК, Т, СР	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Конституційно-правові засади виборчого права								
6.	Порушення та захист виборчого права в Україні	4	4			12	У, ПК, Т, СР	
7.	Конституційно-правові засади діяльності виборчих комісій в Україні	4				12	У, ПК, Т, СР	

8.	Конституційно-правові засади виборчого процесу в Україні	4	4			12	У, ПК, Т, СР	
9.	Конституційно-правові засади застосування виборчої системи в Україні	4	2			12	У, ПК, Т, СР	
		34	16			100		
	ВСЬОГО	150год.						
	Форма контролю	Залік (Іспит)						

Форми контролю:

Усне опитування – У

Тестування – Т

Перевірка конспектів – ПК

Перевірка завдань для самостійної роботи – СР

Контрольні роботи – КР

6.1. Плани лекцій

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні положення виборчого права

Тема 1. Вступ до виборчого права України

1. Поняття та основні підходи щодо розуміння виборчого права України.
2. Виборче право як підгалузь конституційного права України.
3. Норми виборчого права України.
4. Суб'єктивне виборче право України.
5. Предмет та метод виборчого права України.

Література [1-68]

Тема 2. Джерела виборчого права України

1. Поняття джерел виборчого права України.
2. Види джерел виборчого права України.
3. Основні тенденції у розвитку виборчого законодавства України.
4. Проблеми та перспективи Виборчого кодексу України.
5. Міжнародні джерела з виборчого права.

Література [1-68]

Тема 3. Суб'єкти виборчого права України

1. Виборчі цени та їх види в Україні.
2. Засоби забезпечення відповідального ставлення при реалізації пасивного виборчого права.
3. Поняття суб'єкта виборчого права України.
4. Основні суб'єкти виборчого права України.
5. Реалізація виборчого права внутрішньо переміщеними особами в Україні.
6. Участь іноземців у проведенні виборів в Україні.
7. Міжнародне та іноземне спостереження за проведенням виборів в Україні.

Література [1-68]

Тема 4. Конституційно-правові засади проведення виборів в Україні.

1. Поняття виборів та їх функції.
2. Види виборів в Україні.
3. Гарантії проведення виборів в Україні.
4. Фінансування виборів в Україні.
5. Генезис конституційно-правового утвердження виборів в Україні.
6. Хронологія проведення виборів у сучасній Україні.

Література [1-68]

Тема 5. Принципи виборчого права України.

1. Поняття та система принципів виборчого права України
2. Загальні принципи виборчого права України.
3. Спеціальні принципи виборчого права України.
4. Дотримання принципів виборчого права при проведенні виборів в Україні.

Література [1-68]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Конституційно-правові засади виборчого права

Тема 6. Порушення та захист виборчого права в Україні.

1. Маніпулятивні виборчі технології, які використовуються в Україні.
2. Юридична відповідальність за порушення виборчого права в Україні.
3. Судовий захист виборчих прав громадян в Україні.

4. Позасудовий захист виборчих прав громадян в Україні.
5. Міжнародний захист виборчих прав громадян України.

Література [1-68]

Тема 7. Конституційно-правові засади діяльності виборчих комісій в Україні.

1. Поняття, види та система виборчих органів в Україні.
2. Порядок формування та повноваження Центральної виборчої комісії.
3. Порядок формування та повноваження окружних виборчих комісій в Україні.
4. Порядок формування та повноваження територіальних виборчих комісій в Україні.
5. Порядок формування та повноваження дільничних виборчих комісій в Україні.

Література [1-68]

Тема 8: Конституційно-правові засади виборчого процесу в Україні.

1. Поняття та види виборчого процесу в Україні.
2. Територіальна організація виборчого процесу при проведенні виборів в Україні.
3. Виборчий процес при проведенні виборів Президента України.
4. Виборчий процес при проведенні виборів народних депутатів України.
5. Виборчий процес при проведенні місцевих виборів в Україні.

Література [1-68]

Тема 9: Конституційно-правові засади застосування виборчої системи в Україні.

1. Поняття виборчої системи, її основні розуміння та види.
2. Мажоритарна виборча система та її види.
3. Застосування мажоритарної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.
4. Пропорційна виборча система та її види.
5. Методи розподілу мандатів та загороджувальний бар'єр у пропорційній виборчій системі.
6. Застосування пропорційної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.
7. Змішана виборча система та її види.
8. Застосування змішаної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.

Література [1-68]

**6.2. Плани семінарських і практичних занять
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні положення виборчого права**

Тема 1. Вступ до виборчого права України

1. Поняття та основні підходи щодо розуміння виборчого права України.
2. Виборче право як підгалузь конституційного права України.
3. Норми виборчого права України.
4. Суб'єктивне виборче право України.
5. Предмет та метод виборчого права України.

Теми рефератів:

1. Виборче право України як структурний елемент системи національного права.
2. Активне та пасивне виборче право.
3. Основні риси норм виборчого права України.
4. Виборче право як наука.

Література [1-68]

Тема 2. Джерела виборчого права України

1. Поняття джерел виборчого права України.
2. Види джерел виборчого права України.
3. Основні тенденції у розвитку виборчого законодавства України.

4. Проблеми та перспективи Виборчого кодексу України.
5. Міжнародні джерела з виборчого права.

Теми рефератів:

1. Передумови виникнення виборчого права.
2. Система науки міграційного права.
3. Міжнародні акти у сфері виборчого права, що стосуються України.
4. Проблеми гармонізації норм виборчого права з європейським законодавством.

Література [1-68]

Тема 3. Суб'єкти виборчого права України

1. Виборчі цензи та їх види в Україні.
2. Засоби забезпечення відповідального ставлення при реалізації пасивного виборчого права.
3. Поняття суб'єкта виборчого права України.
4. Основні суб'єкти виборчого права України.
5. Реалізація виборчого права внутрішньо переміщеними особами в Україні.
6. Участь іноземців у проведенні виборів в Україні.
7. Міжнародне та іноземне спостереження за проведенням виборів в Україні.

Теми рефератів:

1. Ключові цензи виборчого законодавства України.
2. Основні підходи до визначення суб'єкта виборчого права України.
3. Питання реалізації виборчого права внутрішньо переміщеними особами в Україні.

Література [1-68]

Тема 4. Конституційно-правові засади проведення виборів в Україні.

1. Поняття виборів та їх функції.
2. Види виборів в Україні.
3. Гарантії проведення виборів в Україні.
4. Фінансування виборів в Україні.
5. Генезис конституційно-правового утвердження виборів в Україні.
6. Хронологія проведення виборів у сучасній Україні.

Теми рефератів:

1. Сучасні наукові погляди на поняття «вибори».
2. Основні функції виборів.
3. Класифікація міграції та види мігрантів.
4. Складові елементи фінансування виборів в Україні.

Література [1-68]

Тема 5. Принципи виборчого права України.

1. Поняття та система принципів виборчого права України
2. Загальні принципи виборчого права України.
3. Спеціальні принципи виборчого права України.
4. Дотримання принципів виборчого права при проведенні виборів в Україні.

Теми рефератів:

1. Міжнародні принципи виборчого права.
2. Конституційні принципи виборчого права.
3. Загальні засади виборчого процесу.
4. Основні засади діяльності виборчих комісій.
5. Основні засади ведення Державного реєстру виборців.

Література [1-68]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Конституційно-правові засади виборчого права

Тема 6. Порушення та захист виборчого права в Україні.

1. Маніпулятивні виборчі технології, які використовуються в Україні.
2. Юридична відповідальність за порушення виборчого права в Україні.
3. Судовий захист виборчих прав громадян в Україні.
4. Позасудовий захист виборчих прав громадян в Україні.
5. Міжнародний захист виборчих прав громадян України.

Теми рефератів:

1. Протидія маніпулятивним виборчим технологіям.
2. «Виборча юстиція» або «електоральна юстиція».
3. Основні форми позасудового захисту виборчих прав громадян в Україні.

Література [1-68]

Тема 7. Конституційно-правові засади діяльності виборчих комісій в Україні.

1. Поняття, види та система виборчих органів в Україні.
2. Порядок формування та повноваження Центральної виборчої комісії.
3. Порядок формування та повноваження окружних виборчих комісій в Україні.
4. Порядок формування та повноваження територіальних виборчих комісій в Україні.
5. Порядок формування та повноваження дільничних виборчих комісій в Україні.

Теми рефератів:

1. Конституційно-правовий статус виборчих органів України.
2. Порядок утворення загальнонаціонального виборчого органу в Україні.
3. Діяльність Центральної виборчої комісії України.

Література [1-68]

Тема 8: Конституційно-правові засади виборчого процесу в Україні.

1. Поняття та види виборчого процесу в Україні.
2. Територіальна організація виборчого процесу при проведенні виборів в Україні.
3. Виборчий процес при проведенні виборів Президента України.
4. Виборчий процес при проведенні виборів народних депутатів України.
5. Виборчий процес при проведенні місцевих виборів в Україні.

Теми рефератів:

1. Основні ознаки виборчого процесу в Україні.
2. Елементи системи територіальної організації виборчого процесу в Україні.
3. Складність здійснення виборчого процесу при проведенні місцевих виборів в

Україні.

Література [1-68]

Тема 9: Конституційно-правові засади застосування виборчої системи в Україні.

1. Поняття виборчої системи, її основні розуміння та види.
2. Мажоритарна виборча система та її види.
3. Застосування мажоритарної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.
4. Пропорційна виборча система та її види.
5. Методи розподілу мандатів та загороджувальний бар'єр у пропорційній виборчій системі.
6. Застосування пропорційної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.
7. Змішана виборча система та її види.
8. Застосування змішаної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.

Теми рефератів:

1. Види виборчих систем.
2. Форми мажоритарної виборчої системи.
3. Методи розподілу мандатів.

6.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Поняття та основні підходи щодо розуміння виборчого права України.
2. Виборче право як підгалузь конституційного права України.
3. Норми виборчого права України.
4. Суб'єктивне виборче право України.
5. Предмет та метод виборчого права України.
6. Поняття джерел виборчого права України.
7. Види джерел виборчого права України.
8. Основні тенденції у розвитку виборчого законодавства України.
9. Проблеми та перспективи Виборчого кодексу України.
10. Міжнародні джерела з виборчого права.
11. Виборчі цензи та їх види в Україні.
12. Засоби забезпечення відповідального ставлення при реалізації пасивного виборчого права.
13. Поняття суб'єкта виборчого права України.
14. Основні суб'єкти виборчого права України.
15. Реалізація виборчого права внутрішньо переміщеними особами в Україні.
16. Участь іноземців у проведенні виборів в Україні.
17. Міжнародне та іноземне спостереження за проведенням виборів в Україні.
18. Поняття виборів та їх функції.
19. Види виборів в Україні.
20. Гарантії проведення виборів в Україні.
21. Фінансування виборів в Україні.
22. Генезис конституційно-правового утвердження виборів в Україні.
23. Хронологія проведення виборів у сучасній Україні.
24. Поняття та система принципів виборчого права України
25. Загальні принципи виборчого права України.
26. Спеціальні принципи виборчого права України.
27. Дотримання принципів виборчого права при проведенні виборів в Україні.
28. Маніпулятивні виборчі технології, які використовуються в Україні.
29. Юридична відповідальність за порушення виборчого права в Україні.
30. Судовий захист виборчих прав громадян в Україні.
31. Позасудовий захист виборчих прав громадян в Україні.
32. Міжнародний захист виборчих прав громадян України.
33. Поняття, види та система виборчих органів в Україні.
34. Порядок формування та повноваження Центральної виборчої комісії.
35. Порядок формування та повноваження окружних виборчих комісій в Україні.
36. Порядок формування та повноваження територіальних виборчих комісій в Україні.
37. Порядок формування та повноваження дільничних виборчих комісій в Україні.
38. Поняття та види виборчого процесу в Україні.
39. Територіальна організація виборчого процесу при проведенні виборів в Україні.
40. Виборчий процес при проведенні виборів Президента України.
41. Виборчий процес при проведенні виборів народних депутатів України.
42. Виборчий процес при проведенні місцевих виборів в Україні.
43. Поняття виборчої системи, її основні розуміння та види.
44. Мажоритарна виборча система та її види.
45. Застосування мажоритарної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.
46. Пропорційна виборча система та її види.
47. Методи розподілу мандатів та загороджувальний бар'єр у пропорційній виборчій

системі.

48. Застосування пропорційної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.
49. Змішана виборча система та її види.
50. Застосування змішаної виборчої системи при проведенні виборів в Україні.

6.4.Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота передбачає проведення індивідуальних та групових консультацій із студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал з курсу «Виборче право», а також відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок. Консультації проводяться на кафедрі адміністративного, фінансового та банківського права.

VII. Форми поточного та підсумкового контролю

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття та основні підходи щодо розуміння виборчого права.
2. Особливості розмежування конституційно-правового статусу виборчих органів та інших органів публічної влади.
3. Методи виборчої інженерії.

Варіант 2

1. Предмет та метод виборчого права.
2. Класифікація виборчих комісій.
3. Теоретико-методологічні засади виборчої інженерії в Україні.

Варіант 3

1. Норми виборчого права: поняття, особливості та види.
2. Особливості конституційно-правового статусу Центральної виборчої комісії в Україні.
3. Конституційно-правове забезпечення та перспективи вдосконалення виборчої інженерії в Україні.

Варіант 4

1. Конституційно-правові відносини у сфері виборчого права: поняття та характерні ознаки.
2. Реєстрація виборців: поняття та особливості складання виборчих списків. Способи висування кандидатів.
3. Поняття та ознаки суб'єктів виборчого процесу.

Варіант 5

1. Конституційно-правовий інститут виборів: поняття та система.
2. Правові основи проведення передвиборчої агітації: міжнародно-правові стандарти.
3. Конституційно-правові засади діяльності суб'єктів виборчого процесу.

Варіант 6

1. Доктринальні підходи до класифікації виборів. Функції виборів.
2. Форми та принципи проведення передвиборчої агітації.
3. Класифікація суб'єктів виборчого процесу.

Варіант 7

1. Поняття та сутнісні риси принципів виборчого права.

2. Процедура голосування та різновиди та структура виборчих бюлетенів.
3. Виборчі цензи.

Варіант 8

1. Місце та значення виборчого права у системі національного права.
1. Підрахунок голосів та встановлення результатів виборів.
2. Виборча застава.

Варіант 9

1. Виборче право як складова частина науки конституційного права.
2. Виборча формула, легальний бар'єр та інші операції алгоритму розподілу операнд.
3. Особливості реалізації виборчого права внутрішньо переміщеними особами в Україні.

Варіант 10

1. Поняття та ознаки джерел виборчого права.
2. Джерела, порядок та суб'єкти фінансування виборів.
3. Специфіка правового статусу міжнародних та іноземних офіційних спостерігачів в Україні.

Варіант 11

1. Джерела природного та позитивного виборчого права.
2. Поняття та структурні елементи виборчого фонду.
3. Гарантії діяльності суб'єктів виборчого процесу: поняття та система.

Варіант 12

1. Джерела виборчого права України.
2. Етимологія поняття «виборчі технології».
3. Поняття, ознаки та різновиди відповідальності суб'єктів виборчого процесу.

Варіант 13

1. Основні тенденції та перспективи розвитку виборчого законодавства України.
2. Виборчі технології як різновид політичних технологій.
3. Політична культура суб'єктів виборчого процесу.

Варіант 14

1. Поняття та функціональні характеристики виборчого процесу.
2. Виборчі технології та політичний маркетинг.
3. Поняття, змістовна характеристика та системоутворюючі елементи виборчої системи.

Варіант 15

1. Загальні засади організації виборчого процесу.
2. Специфіка сегментування та фактори впливу на політичний ринок.
3. Виборча система у актах міжнародного рівня та джерелах «м'якого» права.

Варіант 16

1. Способи призначення виборів.
2. Загальна характеристика маніпулятивних виборчих технологій.
3. Мажоритарні виборчі системи: поняття, специфіка застосування та класифікація.

Варіант 17

1. Поняття та класифікація виборчих округів.
2. Специфіка застосування маніпулятивних технологій у засобах масової інформації.
3. Пропорційні виборчі системи: переваги та недоліки.

Варіант 18

1. Джеррімендерінг та універсальні стандарти виборчої геометрії.
2. Види маніпулятивних виборчих технологій під час підготовки та проведення виборів в Україні.
3. Методи розподілу мандатів з допомогою виборчої квоти.

Варіант 19

1. Виборча дільниця як первинна ланка виборчої інфраструктури.
2. Особливості протидії маніпулятивним виборчим технологіям.
3. Методи дільників для розподілу мандатів.

Варіант 20

1. Порядок створення та функціонування виборчих органів.
2. Етимологія поняття, зміст та характерні ознаки виборчої інженерії.
3. Пропорційні системи закритих і відкритих списків.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ (ІСПИТУ)

1. Поняття та основні підходи щодо розуміння виборчого права.
2. Предмет та метод виборчого права.
3. Норми виборчого права: поняття, особливості та види.
4. Конституційно-правові відносини у сфері виборчого права: поняття та характерні ознаки.
5. Конституційно-правовий інститут виборів: поняття та система.
6. Доктринальні підходи до класифікації виборів. Функції виборів.
7. Поняття та сутнісні риси принципів виборчого права.
8. Місце та значення виборчого права у системі національного права.
9. Виборче право як складова частина науки конституційного права.
10. Поняття та ознаки джерел виборчого права.
11. Джерела природного та позитивного виборчого права.
12. Джерела виборчого права України.
13. Основні тенденції та перспективи розвитку виборчого законодавства України.
14. Поняття та функціональні характеристики виборчого процесу.
15. Загальні засади організації виборчого процесу.
16. Способи призначення виборів.
17. Поняття та класифікація виборчих округів.
18. Виборча дільниця як первинна ланка виборчої інфраструктури.
19. Порядок створення та функціонування виборчих органів.
20. Особливості розмежування конституційно-правового статусу виборчих органів та інших органів публічної влади.
21. Класифікація виборчих комісій.
22. Особливості конституційно-правового статусу Центральної виборчої комісії в Україні.
23. Реєстрація виборців: поняття та особливості складання виборчих списків. Способи висування кандидатів.
24. Правові основи проведення передвиборчої агітації: міжнародно-правові

стандарти.

25. Форми та принципи проведення передвиборчої агітації.
26. Процедура голосування та різновиди та структура виборчих бюлетенів.
27. Підрахунок голосів та встановлення результатів виборів.
28. Виборча формула, легальний бар'єр та інші операції алгоритму розподілу операнд.
29. Джерела, порядок та суб'єкти фінансування виборів.
30. Поняття та структурні елементи виборчого фонду.
31. Етимологія поняття «виборчі технології».
32. Виборчі технології як різновид політичних технологій.
33. Виборчі технології та політичний маркетинг.
34. Специфіка сегментування та фактори впливу на політичний ринок.
35. Загальна характеристика маніпулятивних виборчих технологій.
36. Специфіка застосування маніпулятивних технологій у засобах масової інформації.
37. Види маніпулятивних виборчих технологій під час підготовки та проведення виборів в Україні.
38. Особливості протидії маніпулятивним виборчим технологіям.
39. Етимологія поняття, зміст та характерні ознаки виборчої інженерії.
40. Методи виборчої інженерії.
41. Теоретико-методологічні засади виборчої інженерії в Україні.
42. Конституційно-правове забезпечення та перспективи вдосконалення виборчої інженерії в Україні.
43. Поняття та ознаки суб'єктів виборчого процесу.
44. Конституційно-правові засади діяльності суб'єктів виборчого процесу.
45. Класифікація суб'єктів виборчого процесу.
46. Виборчі цензи.
47. Виборча застава.
48. Особливості реалізації виборчого права внутрішньо переміщеними особами в Україні.
49. Специфіка правового статусу міжнародних та іноземних офіційних спостерігачів в Україні.
50. Гарантії діяльності суб'єктів виборчого процесу: поняття та система.
51. Поняття, ознаки та різновиди відповідальності суб'єктів виборчого процесу.
52. Політична культура суб'єктів виборчого процесу.
53. Поняття, змістовна характеристика та системоутворюючі елементи виборчої системи.
54. Виборча система у актах міжнародного рівня та джерелах «м'якого» права.
55. Мажоритарні виборчі системи: поняття, специфіка застосування та класифікація.
56. Пропорційні виборчі системи: переваги та недоліки.
57. Методи розподілу мандатів з допомогою виборчої квоти.
58. Методи дільників для розподілу мандатів.
59. Пропорційні системи закритих і відкритих списків.
60. Багаторівневі пропорційні системи.
61. Змішана виборча система як результат комбінування (об'єднання) мажоритарної та пропорційної систем.
62. Симетричні та асиметричні змішані виборчі системи.
63. Модифіковані (напівпропорційні) виборчі системи: поняття та ознаки.
64. Напівпропорційна виборча система з преференційним голосуванням.

65. Система кумулятивного вотуму.
66. Система єдиного перехідного (непередаваного) голосу.
67. Особливості застосування та визначення результатів голосування за системою єдиного переданого голосу.
68. Особливості правового статусу глави держави.
69. Конституційно-правові вимоги до кандидата на посаду президента за законодавством зарубіжних держав.
70. Класифікація виборів президента: прямі, непрямі та багатоступеневі вибори президента.
71. Поняття та предмет референдуму.
72. Класифікація референдумів.
73. Принципи проведення та правові акти референдумів.
74. Особливості реалізації права законодавчої ініціативи.
75. Загальна характеристика референдного процесу в Україні.
76. Органи, що забезпечують проведення референдумів в Україні.
77. Порядок проведення всеукраїнського референдуму.
78. Організація та особливості проведення місцевих референдумів в Україні.
79. Гарантії референдного процесу в Україні.
80. Поняття та види виборчого процесу в Україні.
81. Виборчий процес при проведенні виборів Президента України.
82. Виборчий процес при проведенні виборів народних депутатів України.
83. Виборчий процес при проведенні місцевих виборів в Україні.
84. Поняття та загальна характеристика виборчого спору.
85. Категорії виборчих спорів та строки їх вирішення.
86. Юридична відповідальність за порушення виборчого права.
87. Особливості судового захисту виборчих прав громадян.
88. Специфіка виконання судових рішень у справах щодо виборчих спорів.
89. Позасудовий захист виборчих прав.
90. Міжнародний захист виборчих прав.

ІХ. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Виборчий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2020. № 7. № 8. № 9. Ст. 48.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036
4. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 року № 4061-VI. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
5. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. № 474-XIV. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14> (втратив чинність).
6. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 3 листопада 2013 року. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5475-17> (визнано неконституційним згідно з рішенням Конституційного Суду від 26.04.2018).
7. Про всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України від 03 липня 1991

року № 1286-ХІІ. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1286-12>(втратив чинність).

8. Виборчий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2020, № 7, № 8, № 9, ст.48.

9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

10. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 р. №595-VIII. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

11. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 року № 1932-IV. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>

12. Про державний реєстр виборців: Закон України від 22 лютого 2007 року № 698-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 20. Ст. 282.

13. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року: ратифікована Законом України 17 липня 1997 року № 475/97-ВР разом з першим протоколом та протоколами № 2, 4, 7 та 11. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 40. Ст. 263.

14. Рішення Європейського суду з прав людини від 7 лютого 2008 року у справі «Ковач проти України». *Офіційний вісник України*. 2009. № 82. Ст. 2802.

15. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.

16. Рішення Конституційного Суду України від 11 липня 1997 року № 3-зп/1997 у справі щодо конституційності тлумачення Верховною Радою України статті 98 Конституції України. *Вісник Конституційного Суду України*. 1997. № 2. С. 23-26.

17. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року № 9. *Бюлетень законодавства і юридичної практики*. 2004. № 11. С. 20-28.

18. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015/print

19. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий 16.12.1966 (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР №2148-VIII від 19.10.73) набув чинності, у тому числі для України, 23 березня 1976 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

20. Конвенція про політичні права жінок, прийнята 20.12.1952 (вступила у дію 07.07.1954), Організація Об'єднаних Націй Набрання чинності від 07.07.1954. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_156

21. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 25.12.1965 Генеральною Асамблеєю ООН (ратифікована Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 21.01.1969). Дата набуття чинності: 04.01.69 р., для України - 07.04.69 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105/print

22. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок, 18.12.1979 Організація Об'єднаних Націй, набрання чинності – 03.09.1981; {додатково Факультативний протокол від 06.10.99} ратифіковано 24.12.1980 із застереженням, зробленим при підписанні URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207/print

23. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (ЄКПЛ) від 04.11.1950. Дата ратифікації Україною: 17.07.1997 Дата набрання чинності для України: 11.09.1997 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

24. Перший Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

- (20.03.1952) зі змінами, внесеними Протоколом №11. Протокол ратифіковано Законом України №475/97-ВР URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535
25. Протокол №12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ETS N 177). Протокол ратифіковано Законом України № 3435-IV від 09.02.2006 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_537/print
26. Документ Копенгагенської наради Конференції з людського виміру НБСЄ, прийнятий 29.06.1990 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_082/sp:max25
27. Резолюція ПАРЄ «Про ліквідацію обмежень на право голосу» від 25.06.2005 URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=17364&lang=en#>
28. Рекомендація R(99)15 КМ РЄ державам-членам «Про висвітленням в засобах масової інформації виборчих кампаній», ухвалено на 678-му засіданні заступників міністрів від 09.09.1999 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_726
29. Декларація критеріїв вільних та справедливих виборів Міжпарламентського Союзу URL: <http://www.ipu.org/cnl-e/154-free.htm>
30. Шмалько проти України, 20.07.2004, № 60750/00, п. 43; Hornsby проти Греції, 19.03.1997, № 18357/91, п. 40
30. Чіжов проти України, 17.05.2005, № 6962/02, п. 40 31. Ковач проти України, 07.02.2008, № 39424/02, п. 49
32. Mathieu-Mohin and Clerfaut проти Бельгії, 02.03.1987, № 9267/81, п. 54
33. Суховерхий проти України, 28.03.2006, № 13716/02, п. 50, 53, 67
34. Zdanoka проти Латвії, 16.03.2006, № 58278/00, п. 102
35. Постанова № 18 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про Аналіз стану законодавчої бази про вибори Президента України: напрямки та шляхи удосконалення згідно з рекомендаціями Місії ОБСЄ/ БДПЛ зі спостереження за виборами та Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) від 18.09.2015.
36. Постанова № 8 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про аналіз окремих аспектів застосування статті 3 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року» від 22.05.2015.
37. Постанова № 9 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про узагальнення практики вирішення адміністративними судами спорів про зміну виборчої адреси та місця голосування, уточнення списків виборців, які виникли під час позачергових виборів Президента України та виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних і міських голів» від 12.09.2014.
38. Постанова № 15 Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про практику застосування адміністративними судами положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом» від 01.11.2013.
39. Белов Д.М. Проблеми реформування української моделі державної влади. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2012. № 2 (Частина I). С. 57-62.
40. Галус О.О. Становлення і розвиток інституту виборів в Україні. *Університетські наукові записки*. 2013. № 4 (48). С.36-41.
41. Марцеляк О.В. Принципи виборів Народних депутатів України (загальнотеоретична характеристика). 2018. URL: <http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/3064/1/4.%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%86%D0%B5%D0%BB%D1%8F%D0%BA%20%D0%9E.%20%D0%92..pdf>
42. Натуркач Р.П., Бисага Ю.М., Белов Д.М. Виборче право в правовій системі України: Монографія. Ужгород: ТИМРАНІ. 2015. 140 с.
43. Баймуратов М. О. Міжнародні виборчі стандарти: правова природа, змістовна та системна характеристика, актуальні питання імплементації в законодавство України. Маріуп.

держ. ун-т. *Представництво європ. орг. публіч. права в Україні*. Суми. 2012. 227 с.

44. Марцеляк О. Конституційна реформа і модернізація виборчої системи України в контексті світового досвіду. *Віче*. 2015. № 16. С. 8–12.

45. Нестерович В.Ф. Поняття та види джерел виборчого права України. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2019. С. 39-58.

46. Нестерович В.Ф. Виборче право України: Підручник. Київ. Видавництво Ліра-К. 2017. 504 с.

47. Корнієнко В. Активне виборче право на місцевих виборах в Україні. *Юридичний вісник*. 2019. № 1. С. 134-139.

48. Заворотченко Т. М. Конституційно-правові основи використання зарубіжного досвіду при охороні і захисті виборчих прав громадян. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 3. С. 24-27.

49. Гудзь Л.В. Гарантування виборчих прав громадян у контексті гуманізації конституційного законодавства України. *Матеріали Норвезько-української конференції, присвяченої діяльності Ф. Хансена в Україні у 1921–1922 роках*. (Харків, 10–11 жовт. 2019 р.). Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна; Посольство Норвегії в Україні. 2019. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/15046>

50. Дячок О. О. Проблеми реалізації громадянами України виборчого права. *Вісник Академії митної служби України. Серія: «Право»*. №2 (3). URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/3353>

51. Мохончук Б.С. Виборча система України як конституційно-правовий інститут: дис. здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.02. – конституційне право; муніципальне право. Харків. 2017. 216 с.

52. Мохончук Б. С. Щодо змістовної характеристики виборчої системи. *Юридичний вісник*. Одеса. 2015. № 4. С. 310-316.

53. Мохончук Б. С. Виборча система як динамічний інститут. *Публічне право*. Київ. 2016. № 1. С. 82-89.

54. Мохончук Б. С. Голоси, кандидати та мандати як кількісні операнди виборчої системи. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків. 2016. Вип. 2. С. 165-176.

55. Мохончук Б. С. Характеристика виборчого округу як комплексного елементу виборчої системи. *European political and law discourse*. Praha. 2016. Vol. 3. P. 105-113.

56. Мохончук Б. С. Конституційний контроль за процесом виборчої інженерії: порівняльно-правовий аспект. *Право і суспільство*. Дніпро. 2017. № 2. С. 26-32.

57. Мохончук Б. С. Вплив норм «м'якого права» на формування демократичної виборчої системи. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 1. С. 127-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_1_24

58. Мохончук Б. С. Інституційний аналіз категорії виборча система. *Конституція як основа розвитку правової системи. VIII Тодиківські читання*. Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів (м. Харків, 2-3 жовтня 2015 року). Харків. ТОВ «Видавництво права людини». 2015. С. 118-119.

59. Мохончук Б. С. Голосування за «методом Борда» – передумови створення та практика застосування. *Принципи сучасного конституціоналізму та Основний Закон України. IX Тодиківські читання*. Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 4-5 листопада 2016 року). Харків. ТОВ «Видавництво права людини». 2016. С. 88-89.

60. Мохончук Б. С. Про вплив виборчих систем на політико-правові процеси (окремі аспекти питання). *Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини і громадянина: зб. тез наук. доповідей і повідомл. IV Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Полтава, 26 травня 2016 року). Харків: ТОВ «Видавництво права людини», 2016. С. 26-30.

61. Мохончук Б. С. Щодо питання факторів впливу на елементи виборчої системи. *Виборче право України в контексті європейських демократичних стандартів*: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26-27 травня 2016 року). Київ: Видавничий дім «Стилос», 2016. С. 211-216.

62. Мохончук Б. С. Легальний бар'єр як факультативний елемент виборчої системи. *Пріоритети розвитку юридичних наук у XXI столітті*: матеріали 8 міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 7-8 квітня 2017 року). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2017. С. 22-25.

63. Мохончук Б. С. Реформування виборчої системи по виборам до місцевих рад у контексті децентралізації публічної влади. *Від громадянського суспільства – до правової держави*: тези доповідей XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21 квітня 2017 року). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. С. 262-265.

64. І. Верба, О. Губська, І. Кушнір, Б. Мохончук, Н. Писаренко, П. Романюк, Л. Трофімова – *Вибори Президента України 2019: посібник для суддів*. Київ : «АК- Group». 2019. 212 с.

65. Ключковський Ю.Б. *Виборчі системи та українське виборче законодавство*: монографія. Національний університет «Києво-Могилянська Академія». К.: Час Друку. 2011. 132 с.

66. Афанасьєва М.В. *Виборча інженерія в Україні: теоретико-методологічні засади та конституційно-правове забезпечення*: дис. здоб. наук. ступ. докт. юрид. наук. 12.00.02. – конституційне право; муніципальне право. Одеса. 2015. 480 с.

67. Климкова І. І. *Вибори і виборчі системи* : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : ДП «Видавничий дім «Персонал». 2011. 160 с.

68. Нестерович В.Ф. *Зміст та структура суб'єктивного виборчого права в Україні*. *Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. Спеціальний випуск № 3. С. 163-169.

Допоміжна:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50. С. 1778.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, 37. С. 446.

3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-II. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. С. 131.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. С. 88.

5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. С. 356.

6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. С.492.

7. Code of Good Practice in Electoral Matters: Guidelines and Explanatory Report (CDL-AD(2002)23): adopted by the Venice Commission at its 52nd session (Venice, 18-19 October 2002). English edition. Strasburg, 2002. 30 p.

8. The Constitution of the United States of America. Analysis and interpretation / Co-Editors Johnny H. Killian, George A. Costello. Washington: U. S. Government printing office, 1996. 2444 p.

9. *Актульні проблеми конституційного права України: підручник*. Київ: «Центр учбової літератури». 2013. 554 с.

10. Афанасьєва М. *Виборча система: поняття та сучасне розуміння*. *Юрид. вестн.* 2012. № 1. С. 21–30.

11. Афанасьєва М. Виборча інженерія в Україні. О.: Юрид. л-ра. 2014. 384 с.
12. Афанасьєва М. Технології пропорційного розподілу представницьких мандатів. *Митна справа*. 2012. № 4 (82). Ч. 2, кн. 2. С. 195–202.
13. Боняк В.О. Завгородній В.А. Самоутуга А.В., Філянїна Л.А. Конституційне право України: навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с.
14. Веніславський Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студентів юрид. вузів та ф-тів; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2014. 374 с.
15. Закон про вибори до Установчих зборів Української Народної Республіки від 11 листопада 1917 року. *Вісник Генерального Секретаріату УНР*. 1917. № 5. С. 1-15. Ключковський Ю. Б. Виборчий процес: процедурний аспект. *Публічне право: наук.-практ. юрид. журн.* 2014. № 4 (16). С. 9–20.
16. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія. К.: Час Друку. 2011. 132 с.
17. Ковальчук О. Питання вибору виборчої системи в Україні. *Вісн. Нац. ун-ту "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2014. № 782. С. 129–134.
18. Козюбра М. Принцип верховенства права і реформа виборчої системи. *Вибори та демократія*. 2008. №4. С. 84-87.
19. Колодій А. М. Методологічні проблеми оновлення конституційного права України : дис. Сучасна правова освіта: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, Національний авіаційний університет, 23 лютого 2018 р. Тернопіль: «Вектор». 2018. С.67-69.
20. Конвенція о стандартах демократических выборов, избирательных прав и свобод в государствах-участниках Содружества Независимых Государств 2002 года. *Бюллетень международных договоров*. 2006. № 2. С.18-34.
21. Конституційне право України. Підручник. Авторський колектив. 8-е видання перероблене та доповнене. Ужгород. Гельветика. 2018. 410 с.
22. Конституційне право України. Підручник. Авторський колектив. 9-е видання перероблене та доповнене. Ужгород. Гельветика. 2018. 462 с.
23. Конституційне право України. Підручник. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика». 2016. 476 с.
24. Конституційне право України: навч. посіб. / Ю. О. Фрицький; Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна», Ін-т права та суспіл. відносин. Київ: Університет «Україна», 2019. 220 с.
25. Конституційне право України: підручник / [Алмаші І. М. та ін.; уклад.: Коцкулич В. В., Джуган В. В.]; ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», юрид. ф-т, каф. конституц. права та порівнял. правознавства. 8-е вид., перероб. та допов. Ужгород: Гельветика, 2018. 409 с.
26. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова; тех. ред. Ю. Д. Батан. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.
27. Конституція Пилипа Орлика: оригінал та його історія. Підг. О.Б. Вовк. Архіви України. 2010. Випуск 3-4. С. 145-166.
28. Конституція Української Народної Республіки (Статут про державний устрій, права і вольності УНР): 29 квітня 1918 року. *Історія української Конституції* / упоряд. А.Г. Слюсаренко, М.В. Томенко. К.: Право, 1997. С. 105- 112.
29. Марцеляк О.В. Виборче право: сучасне розуміння і сутність. *Публічне право*. 2011. № 2. С. 12-18.
30. Виборче право України: Навч. посіб. / За ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнійчук. К.: Парламентське вид-во, 2003. 383 с.

8. <https://prometheus.org.ua/> - платформа масових закритих онлайн-курсів
9. <https://www.ed-era.com/> - студія онлайн-освіти
31. Права людини в національному та європейському контекстах: підручник / Н.І. Петрецька, Ю.М. Бисага, Д.М. Белов та ін.; за заг. ред. Н. І. Петрецької, Ю. М. Бисаги. Видавничий дім «Гельветика». Ужгород, 2018. 482 с.
32. Правове регулювання розгляду виборчих спорів: теоретичний і практичний аспекти : монографія / М. І. Смокович. К. : Юрінком Інтер, 2014. 576 с.
33. Прасюк О. В. Переорієнтація виборчого законодавства України на громадянина-виборця. *Sciency and Education a New Dimencion. Humaniyies and Social Sciences / Ed.-in-chief Dr. Xenia Vamos. Budapest (Hungary), 2014. № 2 (4). Issue 23. P. 105–108.*
34. Смокович М. Вибори як інститут забезпечення демократії в Україні. *Юрид. Україна*. 2014. № 11 (143). С. 37–45.
35. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с.
36. Стукаленко В. А. Теоретичні аспекти пропорційної виборчої системи. *Вісн. ОНУ ім. І. І. Мечникова. Правознавство*. 2014. Вип. 3 (24). С. 17–26.
37. Фаловська І.М., Бисага Ю.М., Бисага Ю.Ю., Коцкулич В.В. Конституційний принцип рівності: правозастосовчі аспекти: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 204 с.
38. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підруч. / до 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.
39. Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с. 8. Цоклан В. І., Федоренко В. Л. Система сучасних джерел конституційного права України: Монографія / За ред. В. Л. Федоренка. К.: ЛіраК. 2009. 400 с.
40. Право обирати і бути обраним в країнах ЄС: суб'єкти, умови і механізми реалізації. URL: http://www.parlament.org.ua/docs/files/8/1150892449_ans.pdf

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.court.gov.ua> – офіційний веб портал судової влади в Україні.
5. <https://supreme.court.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного суду України.
6. <http://www.ccu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
7. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.
8. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського.
9. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
10. <http://pravo.biz.ua> – юридична бібліотека.
11. <http://www.lawyersunion.org.ua> – Союз юристів України - Всеукраїнське громадське об'єднання.
12. <http://www.nau.kiev.ua> – Правові системи НаУ.
13. <http://www.razumkov.org.ua> – Центр Разумкова.
14. <https://prometheus.org.ua/> - платформа масових закритих онлайн-курсів
15. <https://www.ed-era.com/> - студія онлайн-освіти

